

## Úpadok a zánik cechov

Povinnosti majstra, ktoré sme vymenovali v predchádzajúcej kapitole, nám súčasne naznačujú, v čom a prečo sa postupne cechový systém dostal do rozporu s ďalším vývojom výroby. Cechy, ktoré v počiatočných etapách zohrali veľmi kladnú úlohu v rozvoji remesiel, sa postupne stávajú brzdu pokroku. Svojimi strnulými, konzervatívnymi a nemeniacimi sa predpismi dlho udržiavali výrobu na jednom stupni a stavali sa do cesty prirodzenej schopnosti a túžbe človeka vyrábať viac a lepšie. Cechy za feudalizmu tak ovládli celú remeselnú výrobu, že im nebolo možné čeliť. Pri zavádzaní novôt alebo zanechaní cechového spôsobu výroby najväčšími prekážkami boli priam zákonmi každého remesla.

Veľkým medzníkom vo vývine cechov je 18. storočie, kedy vznikali manufaktúry a postupne sa do výroby zavádzali stroje. Základný rozdiel medzi remeselníckymi dielňami a manufaktúrami bol v tom, že v manufaktúrach sa už vyrábalo vo veľkom. Cechy napriek tejto výraznej novote u nás neupadali. Vznikali stále ďalšie, avšak už nie z potrieb hospodárskych, ale hlavne z túžby po spoločenskej reprezentácii. Remeselníci už nevykonávali celé remeslo, ktorému sa vyučili, ale len niektoré špeciálne úkony. Remeselníci sa stále tešili z hromadnej účasti v procesiách, bolo im príjemné členstvo v korporácii s pyšným prívlastkom "počestný" a nemali podiel na udržaní cechu mala aj radosť z účasti na hlučných výročných hostinách cechu.

Obzvlášť dobre sa im darilo na vidieku, pretože ich podpo-

rovali zemepáni. Zemepánom bolo nanajvýš vhodné, že cechy svojimi spoločenskými zásadami vykonávali nad celou obcou akýsi mravnostný dozor.

O tom, že v 18. storočí boli cechy veľkou brzdou prosperity krajiny nebolo pochýb a uvedomil si to aj panovnícky dvor. Vznikali prvé kráľovské nariadenia, ktorých cieľom bolo dať remeselníkom väčšie možnosti vstúpiť do cechov, ale najmä umožniť konkurenciu medzi jednotlivými majstrami. A hoci veľmi pomaly, predsa len dochádzalo k určitým zmenám. Na prelome 18. a 19. storočia niektorí majstri už natoľko rozšírili svoju výrobu, že sa postupne dostali na úroveň podnikateľov. Prestali rešpektovať artikuly o predpísanom počte tovaríšov, zamestnali ich oveľa viac a výroba niekoľkonásobne vzrástla.

Prvý veľký úder do života cechov zasadil viedenský dvor v roku 1813 vydaním generálnych cechových artikúl. Ich hlavným cieľom bolo dať príležitosť každému schopnému jednotlivcovi vyučiť sa remeslu a nadobudnúť majstrovstvo. Od generálnych artikúl bol už len krok ku zrušeniu cechov, ku ktorému došlo roku 1872.

Cechy však ani po tomto roku úplne nezakli. Mnohí remeselníci aj naďalej zachovávali cechové tradície. Z niekdajších úloh plnili však len tie, ktoré v zmenených pomeroch smeli. Stretávali sa, spoločne sa zúčastňovali slávností a vykonávali podpornú činnosť ešte aj v prvých rokoch nášho storočia.

(pokračovanie nabudúce)

**Darina Demková**  
ved. BM

## Z listov občanov

Máme po parlamentných voľbách. Zloženie terajšej vládnej koalície je trňom v oku kvôli koalíčnému partnerovi SNS a hlavne kvôli jeho predsedovi SNS pánovi Slotovi a jeho výrokom. Čo je pre Slovensko dôležitejšie: prosperita, rast ekonomiky, miezd či zlepšenie sociálnej politiky alebo výroky pána Slotu? Nechajme vládnú koalíciu, hlavne stranu Smer, či dodrží, čo pred voľbami sľubovala a zahrnula do programového vyhlásenia vlády. Súčasná opozičná strana SMK považuje údajne stranu SNS za fašistickú stranu, ako to povedal pán Duraj. Vráťme sa do minulosti. Za socializmu sme kritizovali to, že bola nesloboda, boli potláčané ľudské práva a prenasledovaná bola aj cirkev. Po nežnej revolúcii tu už máme slobodu prejavu i spomínanú demokraciu, takže každý si môže robiť, čo chce.

**František Kovalik**

## Pozerajme hore

Veriaci z Gelnice sa v máji zúčastnili na Slovenskej púti rádia Lumen v Krakove. Takmer 15 tisíc Slovákov zaplnilo nádherný svätýňu Božieho milosrdenstva a jej okolie. Miesto obľuboval aj zosnulý pápež Ján Pavol II. Svätá Faustína nám sprostredkovala Ježišove poslanstvo tajomstva Božieho milosrdenstva "Modli sa korunku neustále, ktorú som ťa naučil. Ktokoľvek sa ju bude modliť, dosiahne v hodine smrti veľké milosrdenstvo, hoci by bol hriešnik najzatrdlejší. Ak sa len raz pomodlí túto korunku, dosiahne milosť z môjho nekonečného milosrdenstva v živote a zvlášť v hodine smrti".

Najpočetnejšia bola púť veriacich na Mariánsku horu v Levoči. Stále prekvapuje veľká účasť mladých i starých, ktorí v modlitbách prednášajú svoje prosby za seba aj za spoločnosť. Pomoc nebeskej Matky nesklamala ani v ťažkých časoch totality, keď bola ochromená doprava a veriaci išli peši zo Sp. Novej

Teraz sme nespokojní kvôli tomu, že nám vládnu zahraničné nadnárodné monopoly napr. Slovnaft, ale aj cirkev, ktorá chce spať svoj majetok. Nečudo, že Slovensko je hádam najpesimistickejší štát na svete, jeden druhému neverí, hoci podľa prieskumu je väčšina Slovákov veriacich. Čo vlastne potom chceme? Treba prosiť Boha, ten dopustí na človeka utrpenie aj bolesť, no nikdy ho neopustí. Viem, že nie každý bude súhlasiť s mojimi slovami, ale každý má svoj vlastný rozum, tak nech ho používa. Bieda, hlad, nezamestnanosť, to sú hlavné atribúty, proti ktorým sa treba postaviť. To by malo byť úlohou a povinnosťou ľudí veriacich, bez vierovyznania i všetkých, ktorých sa to týka. Zabráňme znižovaniu životnej úrovne obyvateľstva.

## Spomienka

*"Kto žije v srdciach blízkych, nezomiera".*

20. septembra uplynie 14 rokov, čo nás navždy opustil môj manžel a otec

**Peter Bindas.**

Všetkým, ktorí spolu s nami spomínajú, ďakuje manželka Marta s deťmi.



**Ing. Sabol**